

**Ocena rozprawy doktorskiej,
Pani mgr Adrianny Grudzińskiej - Pham
sporządzona w związku z przewodem doktorskim
wszczętym w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowe,
uchwałą nr 29/2015/2016
Rady Wydziału Tkaniny i Ubioru z dnia 6 czerwca 2016r.**

**procedowanym przez
Akademię Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi
działając na podstawie art. 6 pkt 3 i pkt 4 Rozporządzenia
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018r. w sprawie szczegółowego
trybu i warunków przeprowadzania czynności przewodzie doktorskim, w postępowaniu
habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 poz.261)**

Temat rozprawy: Wolno dotykać – funkcja dotyku w poznaniu estetycznym i jego wpływ na zakres działań technologicznych i projektowych w kontekście autorskiej kolekcji ubioru.

Promotor rozprawy: dr hab. Sylwia Romecka – Dymek, prof. ASP

Podstawowe informacje na temat kandydata:

Adrianna Grudzińska – Pham uzyskała dyplom magisterski na Wydziale Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi w Pracowni Projektowania Ubioru dr hab. Sylwii Romeckiej – Dymek, prof. ASP w 2010 roku. Od 2012 roku do chwili obecnej pracuje na stanowisku asystenta w w/w Pracowni. Od 2016 roku brała udział w następujących prezentacjach: „SYNERGIA 40 – Wystawa doktorantów ASP w Łodzi”, 2016r.; Wystawa „Bękarty Strzemińskiego” cykl: „Konserwy” 2018r.; Wystawa „Proces” prezentując cykle: „Dotyk w procesie projektowym”, „Kolekcja inspirowana orgiami – proces projektowy”, „PROCES. Wystawa w dwóch aktach”, 2018r.; Wystawa prac pedagogów Wydziału Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi, Biuro Polskiej Agencji Handlowej przy Ambasadzie Polski w Helsinkach, cykl: „Raven”, 2019r.; Pokaz mody „Independent!” w Sali Koncertowej w Oslo w dniu Święta Niepodległości Polski jako część promocji polskiej kultury, sztuki i designu w Norwegii, wraz z innymi wykładowcami Instytutu Ubioru, 2021r. Ponadto jest autorką artykułu pt. „Narodziny street style. Nowy rozdział w historii mody” będącym częścią publikacji – czasopisma wydawanego przez Katedrę Wzornictwa WST w Katowicach pt. „SZTUKI. Czasopismo o sztukach nieczystych”, 2017r.; oraz wykonała projekt graficzny okładki książki pt. „Interpretacje artystyczno – humanistyczne pojęć piękna i brzydoty w procesie modowym”. Książka podsumowuje wystawę „Piękno i brzydota” oraz konferencję artystyczno – humanistyczną „Interpretacje”, które wchodziły w cykl wydarzeń związanych z nadaniem tytułu doktora honoris causa Umberto Eco przez Uniwersytet Łódzki, 2017r. Doktorantka wielokrotnie zajmowała się opracowaniem reżyserii pokazów mody wraz z efektami świetlnymi i multimedialnymi oraz organizacją backstage’u następujących eventów: „Gale FASHION” konkursu „ECOmade Festival”, 2016 - 2017r., „One Azja”, 2017r., „Nocy Muzeów” w Łodzi, w latach 2017 – 2018, corocznych „Pokazów Dyplomowych” oraz XXII, XXIII, XXV „Gal Dyplomowych Katedry Ubioru ASP” w latach 2017 – 2019r., 2021r., „Bra Day” w ramach Łódź Young Fashion w latach 2017 – 2018, „Gali Debiuty”

2019r., oraz w prestiżowych projektach o zasięgu międzynarodowym: #SEE TOGETHER CHALLENGE pod patronatem UNESCO czy pełniąc funkcję drugiego mentora oraz członka jury z ramienia ASP w Łodzi w NATIVE – NEW „CreATIVE trails” – konkursie dla młodych projektantów w ramach programu „Creative Europe”.

Treść recenzji:

Adrianna Grudzińska – Pham w dysertacji doktorskiej „*Wolno dotykać – funkcja dotyku w poznaniu estetycznym i jego wpływ na zakres działań technologicznych i projektowych w kontekście autorskiej kolekcji ubioru*” pełni funkcję świadomego przewodnika, który w czytelny sposób prowadzi swojego odbiorcę po wybranych elementach własnego procesu badawczego, uświadamiając odbiorcom różne konteksty omawianego pojęcia. Doktorantka w swoim dossier ujawnia, że „*Dotyk w procesie projektowym*” stanowi już od kilku lat podstawy jej twórczych zainteresowań. W prezentowanym dziele autorka odnosi się do inspirujących i mających wpływ na finalne rozwiązanie projektowe kwestii z obszarów: filozofii, estetyki, psychologii, medycyny czy sztuki. W miarę zagłębiania się w „*materię*” rozprawy zaczynamy dostrzegać, że zmysł dotyku, często traktowany jako oczywiste zjawisko towarzyszące człowiekowi przez całe życie od poczęcia do śmierci, staje się kluczowe w rozumieniu naszego zdrowia psychicznego i fizycznego. Dotyk, częściej bywa sytuowany na granicy pomiędzy stanem świadomości czy odruchem a zmysłem. Pozostałe ze zmysłów koncentrują się w określonych miejscach takich jak: oczy, uszy, nos czy język. Zmysł dotyku, pomimo największej kondensacji receptorów czuciowych w określonych obszarach ciała (opuszki palców, usta, piersi, stopy), dotyczy całej jego powierzchni, a nawet obejmuje wnętrze w sensie dosłownym i metaforycznym. Dotyk tożsamy jest z niezauważalną oczywistością. Definicja koncentruje się wokół stwierdzenia: „*Powstaje na skutek bezpośredniego działania bodźców ze świata zewnętrznego oddziałującego na receptory skóry oraz na narządy czucia głębokiego leżące w mięśniach, stawach i więzadłach. Spełniają one funkcję informacyjno – ochronną*”. Sam wyraz bywa także wykorzystywany w werbalnych zapożyczeniach. Budujemy skojarzenia np.: „*dotykać wzrokiem, słowami, zachowaniem*”, „*słyszalny dotyk*”, „*dotkliwy zapach*” czy „*dotyk danego smaku*”. Najczęściej zmysł dotyku zyskuje na znaczeniu podczas kiedy inne zmysły wykazują mniejsze możliwości poznawcze. Dla osób niewidomych czy niesłyszących jest ważnym informatorem opowiadającym o rzeczywistości i sposobem komunikacji z otoczeniem. Adrianna Grudzińska – Pham rozpoczyna rozprawę doktorską od przedstawienia tezy i celu, który polega na „*zbadaniu jakie działania haptyczne mogą wpłynąć na estetyczny odbiór ubioru oraz stworzenia kolekcji, która bezpośrednio oraz pośrednio stymulować będzie zmysł dotyku*”. Ta deklaracja pozwala skupić się na pozytywnych aspektach zmysłu dotyku, pozostawiając obok niezwiązany z tematyką pracy obszar wszelkich dewiacji i przemocy. Istotne jest także oczywiste motto dotyczące omawianego dzieła sztuki użytkowej: „*wolno dotykać*” funkcjonujące obok klasycznego zakazu fizycznego kontaktu z dziełem sztuki w galerii: „*nie dotykaj*”. W pierwszym rozdziale przedstawia krótki rys historyczno – filozoficzny stanowiący wprowadzenie do wybranych aspektów wielokierunkowego zjawiska, którego udziałem jest zmysł dotyku. Doktorantka odnosi się do rozważań Arystotelesa zawartych w traktacie „*O duszy*”. Zwraca uwagę na dualistyczny charakter omawianego zmysłu czyli udziału dwóch stron: „*dotykanej i dotykającej*” oraz na rozbieżności natury religijno – obyczajowej wywodzącej się ze okresu średniowiecza „*wiążącej dotyk z postawą pożądlivą, stojącą w opozycji do kontemplacyjnej*”. Przełom XIX i XX wieku stanowi czas, w którym wraz z rozwojem cywilizacyjnym odkryto możliwości pozytywnego wykorzystania dotykowych doznań zewnętrznych – taktylnych oraz osobistych – haptycznych. XX wiek przyniósł wnikliwie opracowania naukowe powstałe w oparciu o badanie skutków przeprowadzanych eksperymentów z doznaniem omawianego zmysłu. Doktorantka wybrała kilka przykładów traktujących o interdyscyplinarnym, przede wszystkim społeczno - psychologicznym charakterze zjawiska. W kontekście tych dociekań przeczytamy: „*...skóra człowieka to największy ludzki organ wrażliwy na dotyk*”, „*...pragnienie przytulenia i dotyku matki było mocniejsze niż konieczność zaspokojenia głodu*”, „*...znaczenie dotyku dla zachowania równowagi emocjonalnej dojrzałego człowieka jest niemniejsze niż dziecka*” czy inne wypowiedzi podsumowujące deficyty

psychiczne badanych respondentów będące skutkiem braku uzewnętrznienia czułych więzi rodzinnych czy partnerskich z przeszłości. Drażąc temat i przeprowadzając inne badania naukowcy starali się ocenić możliwości psychiczne uczestników eksperymentów, którzy pozbawieni zostali „*dopływu wszelkich bodźców ze świata zewnętrznego*”. Wyniki wszystkich opisanych eksperymentów dotyczących długotrwałej depriwacji sensorycznej dały analogiczne, negatywne rezultaty: „...uczestnicy eksperymentu tracili samoświadomość i orientację w czasoprzestrzeni (...)mieli omamy i halucynacje”. Poparciem wyników badań niech będą również słowa Ericha Fromm filozofa, socjologa i psychoanalityka XX wieku zawarte w opracowaniu *Wolność i spontaniczność*: „*Izolowany, staje się bezradny w obliczu świata zewnętrznego, który napawa go głębokim lękiem. Izolacja unicestwia także jedność świata, powoduje utratę wszelkiej orientacji*”. W aktualnie przeprowadzanych rozważaniach, badaniach, analizach obserwowany jest trend tzw. „*głodu dotyku*”. Współczesny świat dostarcza ogromnej ilości informacji, nowoczesnych rozwiązań cywilizacyjnych, wzrostu materialnego poziomu życia przy jednoczesnym, częstym poczuciu osamotnienia, wyobcowania, przytłoczenia, niedostosowania do tempa zmieniającej się codzienności. Dotyczy to osób samotnych dziś i tych, którzy będą samotni w bliskiej i dalekiej przyszłości „...*bez względu na to, czy otoczeni anonimowym tłumem, a nie bliskimi, czy żyją w związkach pozbawionych czułości. Wszyscy oni narażeni są na depresje, stany lękowe, brak satysfakcji z życia*”. Wbrew potocznemu postrzeganiu zjawisk społecznych nie tylko osoby „*odrzucone społecznie*” ale również takie, które funkcjonując na wysokich obrotach oczekiwaniach społecznych, mając poczucie permanentnego przesytu zewnętrznymi bodźcami nowoczesnego świata, potrzebują dotyku jako formy akceptacji, przynależności, uzewnętrznienia i przyjęcia dobrych uczuć. Doktorantka podaje przykład zjawiska cocooning czyli „*życia w kokonie – absolutnej i bezpiecznej enklawie własnego domu, który przejmuje funkcje: miejsca pracy, sklepu internetowego, kina, siłowni, kawiarni, restauracji, SPA (...) Trend ten wpisuje się w szerszy nurt slow life*”. Mówiąc potocznie, mieszkanie „*otula*” – stymuluje poczucie ochrony swoich domowników przyjaźnią zaaranżowanym wnętrzem. Główni aktorzy w budowaniu tego poczucia bezpieczeństwa to: znajome przedmioty, relaksujące zestawienia kolorystyczne, egzotyczne bądź tradycyjne rośliny, lekkie meble, miękkie tkaniny, wygodny ubiór mieszkańców. Adrianna Grudzińska – Pham opisuje również inne miejsca i sposoby związane z poszukiwaniem relaksu, odzyskaniem dobrego samopoczucia czy nawet poprawą zdrowia. Służą temu mniej lub bardziej tradycyjnie postrzegane formy dotyku. Wśród nich są salony SPA, gdzie bezpośredni fizycznie masaż „*zapewnia relaks połączony poczuciem akceptacji i uwagi*”. Doktorantka podczas badawczych poszukiwań w obrębie zjawiska dotyku dotarła do tradycji ludowych czyli postaci *szeptuch – zamawiaczek z Podlasia. Szeptuchy szepcząc prawosławne modlitwy z pogranicza polsko – białoruskiego, czule dotykają chorych miejsc na ciele swojego pacjenta (...) dzięki nim chorzy czują się ważni*”. Synonimy wyrazu dotyk to akceptacja, bliskość, uwaga, więź, kontakt. Brak dotyku kojarzony bywa z odrzuceniem, oschłością, obojętnością. Dalsza eksploracja tematu ujawniała psychoterapeutyczne możliwości „*dotyku na odległość*” zawarte w prezentacjach filmów zamieszczanych na platformach mediów społecznych. Dotyczą one subiektywnych propozycji relaksacyjnych tj. masaż twarzy i karku, głaskanie włosów, muśnięcie opuszkami palców. Sentencje zawarte we wnioskach skupiają się wokół podkreślenia u odbiorcy „*autonomicznych reakcji linii sensorycznych jak: mrowienie, przepływ delikatnego prądu*”. Sesje filmowe pozwalają na budowanie subiektywnych oraz „*zależnych od indywidualnej wrażliwości*” odczuć przenikających się zmysłów: dotyku ze wzrokiem czy z różnym natężeniem i charakterem dźwięków. W ten sposób doktorantka uwarściwia nas na budowanie wyobrażenia haptycznego. Stawia równocześnie pytanie dotyczące znaczenia „*nęcenia*” zmysłu dotyku w kontekście fizycznego dotyku. Syntetycznie opisuje przeciwstawne opinie badaczy dotyczące w/w zagadnienia. Jasno precyzuje swoje stanowisko „*pozwalając na włączenie szerokiego wachlarza doznań w omawianej kategorii (...) czyli ściślejszej współpracy zmysłów w trakcie poznania estetycznego*”. W kolejnym rozdziale autorka dysertacji doktorskiej podaje przykłady konieczności uczestniczenia widza w akcie twórczym. Fizyczny dotyk odbiorcy kształtujący dzieło sztuki jest opisany w kontekście wystawy „*Obiekt w posiadaniu*” autorstwa Aleksandry Ska. Analogiczną propozycję składa

artystka islandzkiego pochodzenia *Shoplifter* odstawiając instalacje zbudowane z kaskad kolorowych sztucznych i naturalnych włosów. Inspirujący temat „*Nervescape*” odnosi się do niespokojnego, nietypowego krajobrazu z pogranicza fantastycznych, baśniowych wyobrażeń oraz niezwykłych zjawisk świetlnych np. zorzy polarnej. W obszarze doznań haptycznych znajduje się twórczość performance, której *clou* polega na budowaniu określonych i wyrazistych relacji z odbiorcą. Doktorantka zwięźle opisuje „*uprzedmiotowienie siebie i pozbawienie swojej cielesności aspektu prywatności*” w odwołaniu do twórczości Mariny Abramović. Opozycyjne stanowisko polegające na użyciu jedynie wyobraźni haptycznej zostało zaprezentowane na przykładach twórczości: Magdaleny Moskwa, Agnieszki Braun oraz Natalii Janus – Malewskiej i Małgorzaty Szumowskiej. Pierwsza z nich prezentuje nurt malarstwa o cechach niezwykle sugestywnego, nadrealistycznego, niemal reliefowego przedstawiania fragmentów ciała ludzkiego. Autorka dysertacji sugestywnie konstatuje: „*(...) zastanawiam się nad ich haptycznymi właściwościami: czy z tepej i matowej, gładź przechodzi w gładką i śliską, jak głęboki jest otwór, czy krawędź rany jest gładka, czy głaskanie takiego cielesnego obrazu przynosi satysfakcję*”. Druga z wymienionych artystek tworzy w obszarze sztuki wideo i multimedialnej, a omawiany obiekt przestrzenny stanowi strukturę ruchomych pionowych pasków, które delikatnie falując budują wyraziste skojarzenia z prostymi, delikatnymi włosami kobiet przedstawionych na podłożach. Ekrany usytuowane w przestrzeni wnętrza galerii pozwalają skupić całą uwagę na prezentowanej instalacji multimedialnej, która „*(...) buduje wrażenie intymności, (...) pragnienie dotknięcia*”. Kolejne artystki docierają do odbiorców poprzez film. „*Higiena*” prowokuje skojarzeniami na styku „*ludzkie – zwierzęce*” oraz „*żywe – martwe*”, natomiast „*Body – ciało*” wprowadza klimat irracjonalnej potrzeby dotyku z zaświatów oraz próby odbudowania dotykiem realnie zerwanych więzów rodzinnych. Sądzę że, wybrane i opisane przez doktorantkę różne aspekty zjawiska dotyku były potrzebne i stanowiły dla niej czas refleksji, który jest niezbędny w każdym zaplanowanym procesie projektowania. Poznawanie różnych aspektów interesującego tematu daje przestrzeń do pełniejszych inspiracji i wolności wyboru w obszarze interpretacji. To także czas na szukanie klarownych środków wyrazu plastycznego w kontekście różnych znaczeń i skojarzeń. W procesie spójnej stylistycznie i mentalnie wypowiedzi designu mody istotne jest budowanie relacji i więzi społecznych pomiędzy autorem i odbiorcą oraz działaniami innych twórców. Dotyczy to sfer: poszukiwania, poznania, odczuwania, oddziaływania, interakcji. Doktorantka odwołuje się m.in. do otwartości i pluralizmu pojęć związanych z przeżyciem estetycznym oraz do subiektywnego ich postrzegania, które sugerowali Roman Ingarden i Władysław Tatarkiewicz. Jan Dobkowski w rozważaniach o kondycji sztuki w ogóle zauważa: „*Świat ulega ciągłym przemianom, więc i celem współczesnego artysty staje się tworzenie ciągle nowych reguł gry. Nie jest to proste. (...) Nie można się już zmieścić w starych regułach. Stąd różnorodność sztuki współczesnej. Stwarza to w odbiorze poczucie chaosu, ale w rzeczywistości jest to skutek pojawienia się tysięcy indywidualnych propozycji artystycznych*”. Adrianna Grudzińska – Pham buduje własną wypowiedź twórczą w oparciu o wiedzę, doświadczenie, przeprowadzone badania własne. Istotne dla niej jest pokazanie w kolekcji ubioru damskiego różnych aspektów designu haptycznego, których idee przenikając się tworzą nowe wartości dodane w świecie sztuki: użytkową, artystyczną i konsumencką. Badanie autorki kolekcji miało na celu „*sprawdzenie, w jaki sposób operowanie samym zmysłem dotyku może wpłynąć na emocje odbiorcy*”. Zostało przeprowadzone podczas wystawy: „*Ochrona. Funkcja a estetyka*”, która miała miejsce w Galerii ASP w Łodzi w 2016r. Instalacja „*TERAZ, TU, JA*” składała się z ośmiu pudełek, do wnętrza których prowadziły uszyte z tkanin tunele. We wnętrzach znajdowały się: „*obiekty, które poprzez sam dotyk będą w stanie pobudzić wyobraźnię*”. Obiekty badawcze funkcjonowały w kontekście eksperymentalnej wystawy studentów ASP dotyczącej pojęcia ochrony ciała poprzez ubiór. Oglądane rozwiązania projektowo – artystyczne pozostające w kontekście przewodniego tematu, miały dla mnie charakter niestandardowy, traktujący ubiór jako otwartą formułę twórczej kreacji. W klarowny sposób definiowały kontekst tematycznych odniesień. Pamiętam pracę, która w sposób szczególny odnosiła się do hasła: „*nie dotykaj*”. Był to foliowy płaszcz najeżony szpilkami, stanowiący rodzaj manifestu –

podkreślenia własnej niezależności, ochrony przed tłokiem w środkach komunikacji miejskiej. Skojarzył mi się także z uniformem o zupełnie praktycznym zastosowaniu, czyli kombinezonem najeżonym długimi, ostrymi gwoździami, który chronił myśliwego przed atakami niedźwiedzi na Syberii.

W kontekście rozwiązań projektowych, które sugerowały odkrywanie dzieła przez zmysły, miejsce badania przeprowadzone przez Adriannę Grudzińską – Pham wydaje się logiczne i celowe. Podczas trwania wystawy autorka przeprowadziła ankietę. Pierwsza jej część odnosiła się do ogólnych spostrzeżeń związanych ze zmysłem dotyku, druga dotyczyła zawartości pudełek czyli umieszczonych wewnątrz - obiektów przestrzennych skonstruowanych z różnej grubości, miękkości, puszystości, szorstkości tekstyliów, futer, włosów, dzianin, przędz, haftów, gąbek, gumy, plam z polimerowego kleju, drewnianych wykałaczek. Dla autorki badania ważny był również opis skojarzeń dotykowych powstałych w oparciu o kontakt dłoni z różnymi kształtami obiektów przestrzennych znajdujących się we wnętrzach pudeł. Po przeanalizowaniu wyników doktorantka podsumowuje, że bardziej otwarte i podatne na odkrywanie i ujawnianie swoich odczuć poprzez zmysł dotyku są kobiety. Mężczyźni, być może potrzebują bardziej konkretnej „mniej abstrakcyjnej” relacji pomiędzy treścią i haptycznością dzieła a odbiorcą. W konkluzji po przeprowadzonej ankiecie autorka postanowiła że, *„kolekcja będzie skierowana dla kobiet w przedziale wiekowym najliczniej reprezentowanym w czasie badania, czyli 21-40 lat”*, jednakże w dalszym procesie projektowania zaznaczyła że, *„(...)odbiorczynie nie muszą być odważne ani młode, lecz otwarte na świadomy wybór ubioru i nowe doświadczenia zmysłowe”*. Zrealizowana kolekcja składa się z 12 całościowo zaaranżowanych sylwetek, które stanowią wizualnie i ideowo spójne dzieło sztuki użytkowej wzbogacone i dopełnione działaniami unikatowymi. Poszczególne aranżacje nie stanowią tylko oczywistych asortymentów służących okryciu ciała ale są również obiektami budującymi interakcje ze światem zewnętrznym. Doktorantka sprawdza się w roli reżysera swojego dzieła projektowego. Ważna dla niej jest kolejność prezentowanych realizacji kolekcji ubioru, które niosą ideowy komunikat. Pierwszą sylwetkę charakteryzuje nie tylko warstwowość ale również szczelne „zabudowanie” całego ciała. Podkreślają to dwie ocieplane, obszerne kurtki, kaptur i basebolówka z warstwowo ułożonymi frędzlami, przyczepionymi do daszka, rękawiczki, długie spodnie, masywne traperskie buty czy długie pasy skrzyżowane i związane w tułowiu. Autorka traktuje takie rozwiązanie jako „ilustrację deprywacji sensorycznej” – poczucia wyobcowania i zamknięcia na bodźce docierające z otoczenia. Sylwetka druga odsłania twarz i dłonie, a ubiór nadal utrzymuje swój warstwowy charakter *„(...) który, w dużym stopniu ogranicza dopływ zewnętrznych bodźców”*. Jednakże, poczucie bezpiecznej izolacji domowej podkreśla fason ramion kurtki oraz dodatkowy, przestrzenny element naszyty na plecy w tym samym kształcie co ramiona. Wspomniana przestrzenna forma buduje czytelne skojarzenie z poduszką i odniesieniami do architektury wnętrza. Trzecia sylwetka staje się bardziej dynamiczna dzięki odejściu od bezpiecznych, symetrycznych konstrukcji ubioru. Autorka wprowadza asymetryczne cięcia odsłaniając prawe ramię oraz „uwalnia” dekoracyjne pasy z krepy, które swobodnie zwisając towarzyszą sylwetce i są zapowiedzią dynamiczności ubioru. Pomimo użycia takiej samej czapki z daszkiem i frędzlami zasłaniającymi oczy cała aranżacja: *„posiada elementy otwierające użytkownika na otoczenie (...) które, pozwalają na stopniowy dopływ bodźców”*. Kolejne sylwetki 4,5,6,11 posiadają dodatkowe elementy dekoracyjne: taśmy z frędzlami, unikatowe miniatury tkackie, autorskie hafty, zapleciony warkocz. Wszystkie one pełnią celowe zadania, podkreślając idee dynamiki samego ubioru oraz aktywizację zmysłów użytkownika. Doktorantka precyzyjnie określa jakie funkcje przypisuje poszczególnym rozwiązaniom projektowym: *„futro daje poczucie bezpieczeństwa”, „odmiennej jakości tkaniny działają pobudzająco”, „frędzle i warkocz stymulują ruch”, „faktura haftów pobudza opuszki palców”, „asymetria rękawów utrudnia automatyczne, bezrefleksyjne ruchy”*. Sylwetki 7 i 9 zaaranżowane zostały ręcznie dzierganych asortymentów: białej kamizeli oraz swetra typu oversize. Ich powierzchnie powstałe w chropawych splotach oraz przy użyciu różnej grubości drutów i przędz pobudzają wyobraźnię haptyczną, budując pod palcami reliefowy rysunek wypukłości i wklęsłości. Projekty te zostały wzbogacone: o dynamicznie modelowane: długą sukienkę z rozcięciem na boku oraz spodnie, których nogawki

zostały zaopatrzone w długie paski. Zakończenia pasków wraz z piękną, przestrzenną budową butów mobilizują wyobraźnię haptyczną odbiorcy. Doktorantka wzbogaciła sylwetkę o rękawiczki z piórami przedłużające palce, które dodają efektu zmysłowości. Sylwetki 8 i 12 posiadają unikatowe elementy wykonane z kilkuset pałeczek przeznaczonych do sztucznych kwiatów. Uzyskane faktury przybrały organiczne kształty, są powiązane z fasonami ubioru, mają zróżnicowany kolorystycznie charakter. Wypełniają swoje zadanie jako stymulatory dotyku oraz dekoracje podkreślające kinetykę ubioru. W kolekcji zwraca uwagę oversizowa, asymetryczna, welurowa kamizela z aplikacjami, haftami pętelkowymi, taśmami z frędzlami i możliwością podkreślenia talii sznurkiem. Opisane kształty mają organiczny, wyrazisty charakter i w swobodny sposób stymulują zmysł fizycznego i wyobrażonego dotyku.

Konkluzja:

Rozprawa doktorska Pani mgr Adrianny Grudzińskiej – Pham pt. „*Wolno dotykać – funkcja dotyku w poznaniu estetycznym i jego wpływ na zakres działań technologicznych i projektowych w kontekście autorskiej kolekcji ubioru*” jest konsekwentnie i nowatorsko zrealizowanym problemem badawczym koncentrującym się wokół pobudzania zmysłu dotyku w ubiorze. Rozważania wokół podjętej tematyki przeprowadzono wnikliwie, wybór różnorodnych aspektów został dokonany świadomie, kolekcja ubiorów w pełni odnosi się do założeń zawartych w temacie dysertacji. Zastosowane materiały o odmiennej grubości, miękości, delikatności, różnorodności splotów czy barw dały charakter spójny technologicznie, wizualnie i mentalnie. Dodatkowe autorskie działania: pikowanie, haftowanie, dzierganie, tkanie, modelowanie konstrukcyjne nie mają charakteru jedynie estetycznych dekoracji „bez znaczeń” lecz są czytelnymi odniesieniami do pozytywnego pobudzania zmysłu dotyku budującego asocjacje z ciepłem i bezpieczeństwem. Elementy kolekcji mają swoje źródło w kontekście bezpiecznego wnętrza. Opuszczając je stają się niezależnymi bytami, które mają chronić. Rozprawa ma czytelny i logiczny układ. Składa się: ze wstępu, z dziewięciu rozdziałów, zakończenia - razem 116 stron. W rozprawie zawarta jest profesjonalna dokumentacja fotograficzna, która składa się z: 60 zdjęć całych sylwetek, 8 zdjęć z backstage, 40 zdjęć detali ubioru oraz bogate studia literaturowe. Bibliografia liczy: 10 publikacji książkowych i magazynów, 8 publikacji internetowych 2 teksty internetowe, 9 pozycji z netografii. Spis dotyczący źródeł ilustracji zawiera 47 pozycji, a Moodbord 16. Wersja w języku angielskim 54 strony. Biorąc pod uwagę całokształt zrealizowanej rozprawy doktorskiej zwracam się z prośbą do Rady ds. stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi o nadanie Pani mgr Adriannie Grudzińskiej – Pham stopnia doktora w dziedzinie sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki. Stopień nadawany jest zgodnie z Dz.U z 2018. Poz. 261